

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhasseki** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

Ağrı Milletvekili

Son yıllarda bölgemizde, güvenlikçi politikalarla sistematik bir şekilde ormanların yakılması sonucunda kelleşen araziler, yandaş maden şirketlerinin rantına açılarak orman ekosistemleri yıkıma uğratılmaktadır. Tamamı aşırı kar odaklı, denetimsiz, çevreyi gözetmeyen ve kontrolsüzce yapılan madencilik faaliyetleri tarım ve hayvancılık faaliyetlerini olumsuz etkilemekte ve doğal su kaynaklarını kullanılamayacak hale getirmektedir.

Bölgemizde en çok orman yakılmalarının olduğu Şırnak ve ilçelerinde 22 ayrı yerde şirketlere maden izinleri verilmiştir. Ağaç kesimi de o denli yoğundur ki, yalnızca yedi ay içinde Şırnak ormanlarının yüzde 8'i yok edilmiştir. Şırnak bölgesinde bu yüzden tarım ve hayvancılık faaliyetleri neredeyse durmuş durumdadır.

Yine sıradağlarıyla ve doğal güzellikleriyle bilinen Hakkari'de ÇED raporları olmadan, denetimsiz bir şekilde yapılan madencilik faaliyeti ekosistemi yıkıma uğratmaya devam ediyor. Burada çinko ve kurşun üretimi yerli ve yabancı sermayeye peşkeş çekilerek yapılan maden faaliyetleri kent yaşamını ve tarımı felç etmiş durumda. Madene mahkûm edilmiş Hakkari'de 2020 Ağustos ayında 7 bin 186 hektar, geçen yıl Haziran'da 1817 hektar, bu yıl Mart ayında 1993,50 hektar, geçtiğimiz günlerde ise 2 bin 826 hektar doğal alan maden şirketlerine ihale edilmiştir.

Bölgemizde en çok yapılan mermer madenciliği nedeniyle de tarım alanları zarar görmekte, yer altı su sistemi bozulmaktadır. Ocaklardaki patlatmaların etkisiyle heyelanlar ve çökmeler olmakta ve çevreye yayılan tozlar, çevrede yaşayanlar ile bitkilere zarar vermektedir. Benzer şekilde Elâzığ, Mardin Mazıdağ'da fosfat madenciliği de tarımı ve hayvancılık faaliyetlerini felç etmiş durumdadır.

Erzincan İliç'teki Çöpler madeninde 9 işçinin toprak altında kaldığı maden faciasının yaraları hala tazeyken, Türkiye'nin başka bir köşesinde, yeni bir felaketin önüne geçmek için Bakanlığınızın gerekli adımları atması gerekmektedir.

Seçim bölgem olan Ağrı'nın Diyadin İlçesi'nde yer alan Mollakara Altın Madeni projesi, kentimiz ve bölgemiz için büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Mollakara Altın Madeni Projesinin Bölgeye Olası Zararları:

- Bölgeyi tahrip edecek: Maden ocağı, tarım ve hayvancılıkla yoğunlaşmış, yaylacılık ve meraları ile değerli bir bölgeyi tahrip edecektir.
- Maden sahasındaki bir göçük, deprem durumunda buraya karışacak ve zehir büyük bir coğrafyaya yayılacak. 722 kilometrelik koca bir alan tehlike altındadır.
- Su kaynaklarını zehirleyecek: Siyanür ile altın ayrıştırma işlemi sırasında doğaya bırakılacak zehirli maddeler, Fırat Nehri'nin kolu olan Murat Nehri'ni ve bölgedeki kaplıcaları kirletecektir.
- Sera ve hayvancılığı bitirecek: Bölgedeki sera alanları ve hayvancılık faaliyetleri doğrudan zarar görecek.
- Tendürek Dağı'nı tehlikeye atacaktır: Maden ocağı, sönmemiş bir volkan olan Tendürek Dağı'nın patlama riskini artıracaktır.
- Yeni bir İliç felaketi yaşatacak: Maden ocağının işletilmesi, Erzincan İliç'te yaşanan maden faciasından çok daha büyük bir felakete yol açabilecektir.

Bölge kentlerindeki ağaç kesimi ve madencilik faaliyetleri, doğal yaşamı ciddi şekilde tehdit etmekte ve ekosisteme zarar vermektedir. Özellikle Ağrı'da yürütülen madencilik faaliyetleri, bölgenin biyolojik çeşitliliği üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bu nedenle, doğal alanların korunması ve sürdürülebilirliği için bu tür tahrip edici madencilik faaliyetlerine ivedilikle son verilmesi elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Mollakara Altın Madeni Projesi gibi tartışmalı projelerin toplum ve doğa üzerindeki olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda, Bakanlık olarak burada yürütülen siyanürle altın çıkarma faaliyetine son vermek amacıyla herhangi bir girişimde bulunacak mısınız?
2. Bakanlık, Şırnak ve Hakkari gibi bölgelerde artan orman yangınları ve denetimsiz maden faaliyetleri konusunda hangi önlemleri almıştır veya alacaktır?
3. Orman yangınlarının tarım ve hayvancılık sektörlerine olan olumsuz etkilerini azaltmak için Bakanlık hangi destekleri sağlamaktadır?
4. Şırnak ve Hakkari gibi ekosistem açısından hassas bölgelerde, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu olmadan maden faaliyetlerine izin verildiğine ilişkin iddialar doğru mudur?

5. Ülkede aktif olan maden sayısı kaçtır ve bu madenlerin türleri nelerdir? Ayrıca, bu madenlerin bulunduğu kentler hangileridir? Maden faaliyetlerinin su kaynaklarına zarar verme riskini azaltmak için Bakanlık hangi önlemleri almıştır?
6. Ağrı'da yürütülen maden faaliyetlerinin sera alanlarına, kaplıcalara, flora ve faunaya ve hayvancılık üzerindeki olumsuz etkilerini minimize etmek için Bakanlık ne gibi politikalar izlemektedir?
7. Tendürek Dağı gibi önemli coğrafi yapıların korunması ve maden faaliyetlerinin olası risklerinin azaltılması için Bakanlık ne gibi uzun vadeli stratejiler belirlemiştir?
8. Bakanlık, madencilik faaliyetlerinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki olası etkilerini minimize etmek için hangi denetleme ve kontrol mekanizmalarını kullanmaktadır?
9. Büyük ölçekli maden projelerinin çevresel etkilerini değerlendirmek için Bakanlık hangi bilimsel ve teknik yöntemleri kullanmaktadır? 2002-2024 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu ile faaliyet yürütülmesine izin verilen maden şirketi sayısı kaçtır? Bahse konu olan şirketler hangileridir?
10. Ağrı, Şırnak, Hakkari ve diğer bölgelerdeki doğal alanların korunması ve restorasyonu için Bakanlık hangi aktif projeleri yürütmektedir?